

Vzhůru do otevřených památek

Alena Scheinostová

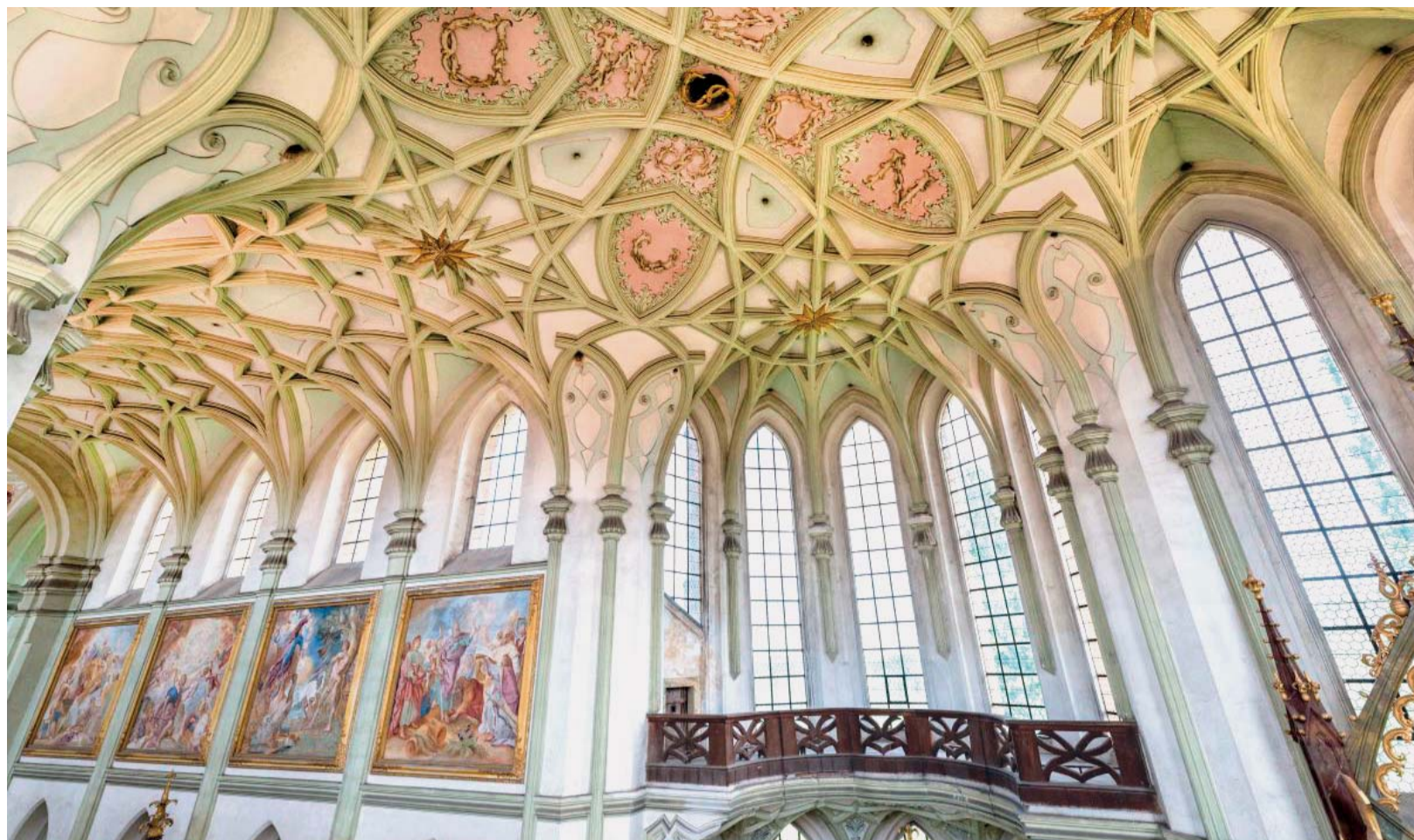
Projít se i jindy nepřístupnými památkami, vyslechnout poučený komentář, potěšit se koncertem nebo se zapojit do kreativní dílny – to všechno nabízí letošní festival **Den architektury**, který se koná od 29. září do 5. října ve 135 českých a slovenských městech a obcích.

Mottem letošního 13. ročníku této každoroční přehlídky, kterou pořádá občanské sdružení Kruh, je „Objev konstrukce!“. Konstrukční řešení bude ukazovat hlavní program u sakrálních i průmyslových staveb, paláců i venkovských domů či u výstavních hal a nemocnic. Zároveň festival připomene dva letošní jubily – před sto lety narozeného architekta brutalismu Karla Pragera (1923–2001) a Jana Blažejce Santiniho-Aichela, který zemřel před 300 roky 7. prosince 1723.

„Naším cílem je upozorňovat na kvalitní architekturu a představovat ji v širších souvislostech. Řada našich akcí se věnuje i proměnám jednotlivých lokalit či potřebným změnám ve veřejném prostoru, a to jak po společenské stránce, tak i z hlediska udržitelnosti,“ vysvětluje zakladatelka a ředitelka Dne architektury, architektka Marcela Steinbachová. I díky široké spolupráci s lokálními spolky a institucemi lze letos po celé republice vybírat z více než čtyř stovek rozmanitých akcí, včetně nabídky tvoření, her a poznávání pro děti.

Vyšplhat do krovů

Za pozoruhodnými konstrukčními řešeními se lze vypravit například do velkolepého krovu pražské baziliky sv. Ludmily na náměstí Míru, do Plečnikova chrámu Nejsvětějšího Srdce Páně nebo do barokního Klementina po stopách adaptace architekta Ladislava Machoně z 2. poloviny 20. století. Krovky bude možné obdivovat i v jindřichohradeckém gotickém kostele sv. Jana Křtitele nebo porovnat jejich

K prohlídce zve například velkolepý Santiniho klášterní kostel se žebrovou klenbou v Kladrubech u Stříbra.

Snímek Michal Váchal

řešení v kostele a sklářské huti v Kamenickém Šenově. V mikulovské kapli sv. Šebestiána průvodci okomentují jednu z nejstarších pravých kupolí na Moravě, v Nesvačile na Brněnsku zase ukážou, jak může vypadat zcela současná dřevěná sakrální novostavba. O tom, jak uzpůsobit sakrální prostor potřebám věřících dneška, bude debatovat v Táboře-Klokotech architekt a vedoucí Centra teologie a umění při KTF UK Norbert Schmidt. Odborný výklad s procházkou spojí například ve Velkých Losinách na trase mezi tamními starobylými kostelíky nebo v pošumavské Volyni s jejím hřbitovním kostelem a svatojánskou kaplí.

Na řadě míst se budou návštěvníci moci seznámit se stavbami, které projektoval, podílel se na nich nebo je inspiroval Jan Blažej Santini. V Praze je to především kostel sv. Kajetána a Panny Marie v Nerudově ulici, kde je připravena i přednáška znalce Santiniho díla, historika architektury Pavla Kaliny. V Kutné Hoře – Sedlci se otevře tamní světoznámá katedrála i konvent, zapojí se chrámy a kláštery v Kladrubech u Stříbra, Žďáře nad Sázavou i Želiví. Pro srovnání s tím, jak slavný architekt barokní gotiky řešil velkolepé chrámové stavby a jak budovy užitkové, jsou zájemci zváni do Kralovic-Hubanova u Plas, kde Santini projektoval pro cisterciáky hospodářský dvůr.

Santiniho připomene tematickými představeními také divadelní spolek JEDL či Český rozhlas, který 30. září pořádá koncert z Dvořákových a Čajkovského děl v santiniovském zámku Karlova Koruna v Chlumci nad Cidlinou. Kompletní program je k dispozici na denarchitektury.cz a naprostá většina míst je přístupná zdarma. Je ale vhodné se předem na webu registrovat. Současně se Dnem architektury probíhá v 26 městech filmový festival Film a architektura, který představí 38 krátkých i celovečerních filmů o stavebnictví a památkách.

13. Den architektury. 29. 9. – 5. 10. 2023, program a registrace na www.denarchitektury.cz

Tvor jménem člověk

KNIŽNÍ TIP
Marie Kolářová

Člověka jako výsledek evoluce a jako bytost s tělem i duší představuje v knize *Savcem z milosti Boží* Ulrich Lüke. A dokazuje, proč na otázku, kým člověk je, nelze odpovědět jen z hlediska teologie ani jen z pozic biologie.

Ulrich Lüke je německý katolický kněz, který vystudoval biologii, filozofii a teologii a ve svém výzkumu představuje vybraná témata současné antropologie. Je si vědom, že úroveň znalostí se neustále posouvá, a dbá proto, aby nová vydání jeho knih byla aktuální. Titul *Savcem z milosti Boží* tak vychází nyní již ve třetí aktualizaci.

Autor zde využívá metaforu světa jako gigantického staveniště s mnoha pracovišti, přičemž v knize představuje deset z nich – počínaje vztahem přírodních věd a teologie přes příběhy o stvoření a konče způsobilostí k vině a přemýšlení o myšlení.

Klíčovým nárokem, který Lüke opakovaně klade, zůstává důsledný požadavek na vědeckou poctivost a současně poctivost víry. Základnu vytváří tím, že hledá, co je pro ně společným výchozím bodem, stanoveným evoluční biologii i teologií stvoření. V žádném případě nelze – a autor před tím opakovaně varuje – utéci od evoluce, pro kterou existuje vysoce podrobná a rozsáhlá vědecká databáze argumentů. Stejně tak je tu i kritické zkoumání biblických výpovědí a jejich výklad. Tuto dvojistou základnu nelze obcházet, naopak se musí stát výchozím bodem pro další úvahy.

To, že člověk co do svého těla je výsledkem evoluce, není nijak v rozporu s tím, že co do své duše pochází z jedinečného stvořitelského aktu. Co činí člověka odlišným od zvířete, je jeho lidská důstojnost, která není nikým dalším udělována, ale přísluší bezprostředně každému. Pojem oduševnění pak zahrnuje to, že

každá lidská existence má charakter daru. Oduševnění odkazuje k tajemství, kterým je každý člověk a které se paradoxně s postupným odkrýváním biologických zákonitostí bude spíše zvětšovat. Představuje zpětný odkaz na Bohem danou důstojnost každé lidské osoby.

Postupnými kroky přivádí Lüke čtenáře od rekonstrukce evoluce přes hominizaci až po humanizaci. Stát se skutečně lidmi, být lidmi a zůstat lidmi je možné díky milosti Boží, protože Bůh přijímá člověka a ujímá se jej tím, že přijímá jeho lidství. Autor čtenáře doprovází od sledování Božích stop až po obraz Boží v člověku. Připomíná, že nesmíme zanedbávat ani přírodní vědy, ani teologii, ale že sama teologie nevyhovuje dostatečně o všech rozměrech lidství. Že Bůh se stává člověkem, znamená, že se stává přesně tím, co vidíme na ultrazvuku, zjišťujeme při skenování genů a při editaci genomu. Teologie se musí proto radit u přírodních věd. A přírodní vědy mají právo se vyjadřovat k teologii.

Nikde v knize není víra kladena do rozporu s poznáním, ale naopak se představuje jako výsledek poznání. Autor se opakovaně ptá a nechává čtenáři otevřený prostor. Je si dobře vědom, že prohlubující se poznání nepřináší úplné odpovědi, ale je výzvou k dalšímu tázání a promýšlení odpovědi. Svoje krédo vyjadřuje Lüke následovně: „Věřím v možnost úplné spásy. Třebaže lze tuto víru racionálně kritizovat, nelze ji racionálně dostatečně zdůvodnit nebo s konečnou platností vyvrátit.“ A dodává: „Možná zkušenost neúplnosti a nemožnosti posledního zdůvodnění myšlení přichází v úvahu jako prvotní zdůvodnění víry nebo se prvotnímu zdůvodnění víry přinejmenším blíží.“

Ulrich Lüke: *Savcem z milosti Boží. Evoluce, vědomí, svoboda* (CDK 2023)

Autorka je právnička a publicistka.

DOBU STVOŘENÍ PŘIPOMÍNÁ INSTALACE uznávaného výtvarníka Patrika Hábla v kostele sv. Benedikta na pražské Fortně nazvaná *Zdroje*, která je součástí festivalu *stvoření Take Care*. Dvě dlouhá plátna, upomínající třeba na modrý a červený paprsek z Kristova srdce ve vizi sv. Faustyny Kowalské, zůstanou v kostele až do adventu. V prvním patře Fortny se pak lze až do 8. října ztížit před cyklem obrazů Markéty Krčálové *Křehkost stvoření*, namalovaných výhradně přírodními pigmenty. Patrik Hábl aktuálně vystavuje také v Brně v Art Gallery na Veveří, kde jsou do konce listopadu k vidění jeho výjevy poutnic v krajině.

Snímek Petr Jehlík